

(PO)VOJNO
RAZMIŠ-
LJANJE
str. 2.

VELIKE
LIPE
- V MALON
ROSAGI
str. 3.

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 18. julija 1991 • Leto I, št. 12 • Cena 10 forintov

Namesto žiroračuna

Z velikim olajšanjem zapisujem te misli zdaj, ko je najhujše že mimo, ko je v matični domovini prevladal mir. Žal se je pokazalo, da je za svobodo velikokrat treba dati tudi kri. Slovenija je v boju proti agresiji postala res "država" in je pokazala, da je sposobna postati del moderne Evrope.

Ob spremljanju dogodkov smo razmišljali o tem, kako bi lahko Slovenci na Madžarskem pomagali Slovincem v Sloveniji. Prvo idejo smo dobili od učiteljice gornjeseniške osnovne šole, ki se je oglasila na naši zvezi in ponudila denar otroške organizacije z namenom, naj kupimo sanitetni material za Slovenijo.

Zveza je prosila Rdeči križ Železne županije, naj ji pomaga pri nakupu zdravil in sanitetnega materiala. Istočasno smo zvedeli, da bolnica v Rakičanu potrebuje kri. Šli smo v akcijo, da bi pridobili čim več ljudi. Krvodajalska akcija (5. julija) na Gornjem Seniku je pokazala, da si porabski Slovenci tudi zaslužijo ime Slovenci. Veliko ljudi je dalo kri prvič v življenju. 54 ljudi od 60 prijavljenih je lahko pomagalo s svojo krvjo. Prosto-voljno se je prijavilo tudi precej Madžarov, med njimi 11 vojakov, ki služijo vojaški rok na G. Seniku. Njim posebna hvala! S tem dejanjem je 60 madžarskih državljanov Slovenijo simbolično priznalo za samostojno državo.

Pri organiziranju pomoči Sloveniji so se izkazali dr. Gyula Pusztai, predsednik skupščine Železne županije, dr. Lajos István, vodja transfuzijske postaje v Sombotelu, in László Poór, sekretar županijskega Rdečega križa.

V imenu naših rojakov v Sloveniji in v imenu Zveze Slovencev na Madžarskem se vsem zahvaljujemo za pomoč v upanju, da nikoli več ne bo treba organizirati krvodajalske akcije zaradi ranjenih v VOJNI.

J. Hirnök

Tanki so odropotali. . . Se bodo vrnili?

Foto: N. Juhnov

FOLYÓSZÁMLA HELYETT. . .

Most, amikor már túl vagyunk a nehezen és az anyaországban béke honol, nagy megkönnyebbüléssel írom e sorokat. Sajnos nyilvánvalóvá vált, hogy a szabadság sokszor véráldozatot is követel.

Szlovénia az agresszor elleni harcban megmutatta, hogy része lehet a modern Európának. Az események követésénél sokat gondolkodtunk azon, hogy miképp segíthetnének a Magyarországon élő szlovének a Szlovéniában élő testvéreiken. Az első ötlet egy Felsőszőlőn tanító nevelő adta, aki felajánlotta az úttörőszövetség pénzt kötszerek vásárlására. A Szlovén Szövetség ugyanakkor azzal a kéréssel fordult a megyei Vöröskereszthez, hogy segítsen beszerezni a gyógyszereket és kötszereket.

Ugyanebben az időben kaptuk a hírt, hogy a muraszombati kórháznak vérre van szüksége. Hozzáálltunk a véradás megszervezéséhez. A véradás (július 5-én) Felsőszőlőnönkön bebizonyította, hogy a rábavideki szlovének méltán viselik a szlovén nevet. Sokan életükben először adtak vért. A 60 jelentkező közül 54-en adhattak vért. Közülük 11 katona, aki Felsőszőlőnönkön tölti szolgálati idejét. Számos magyar nemzetiségű véradó is akadt. Nekik külön köszönetet e nemes tettetért. E cselekedettel 60 magyar állampolgár szimbólikusan elismerte Szlovéniát önálló államként.

A Szlovéniának nyújtott segítség szervezésében kiemelkedő szerepet játszott Dr. Pusztai Gyula, a megyei közgyűlés elnöke, István Lajos professzor, a megyei transfúziós állomás vezetője és Poór László a megyei Vöröskereszt titkára. Szlovénia és a Magyarországi Szlovének Szövetsége nevében őszintén köszönjük a segítséget és egyben reméljük, soha többé nem kerülünk olyan helyzetbe, amikor HÁBORÚ miatt kell véradást szerveznünk.

J. Hirnök

Seznam krvodajalcev

Z Gornjega Senika: József Nagy, Péter Bogyai, József Páskai, Csaba Mihalkó, Zsolta, Bogyai, Ernő Papp, Zsolt Nagy, Péter Péli, Róbert Hunyadvárj, János Szabó, Róbert Varsai (vojaki), András Szukics, Piroska Molnár, Ágoston Gyécsek, Endréné Takács, József Bajzek, Ágnes Gyécsek Hanzsekne, László Gubics, Antalné Stercz, Éva Lázár, László Kaincz, Lászlóné Kaincz, László Nagy, Zoltán Zsuhár, Ferenc Sulics, Janósné Samu, Ferenc Mizser, Zoltán Fehér, Ferenc Labricz, Lőrinc Skapper.

Z Dolnjega Senika: István Barbér, Zoltán Nagy, Tibor Borbély, Kálmán Monék, József Zrim, László Bajzek, István Sömenek

Iz Sakalovec: Imre Kovács, István Horváth, László Nemes, György Kiss, Zoltán Korpics, István Nemes, Jozsef Fásching,

Iz Števanovec: István Tóth,

Iz Monoštra: József Hirnök, Tiborné. Ritecz, Klára Boucsek, Zoltánné Somogyi, Sándorné Németh, Józsefné Cserkúti, György Németh, Tibor Gáspár, László Káldi.

Hvala vsem krvodajalcem in aktivistom Rdečega križa.

Predsedstvu Republike Slovenije
Ljubljana

Katedra za slovenski jezik in književnost na Pedagoški fakulteti v Sombotelu izraža ogorčenje zaradi agresije JA nad samostojno slovensko državo in njenim prebivalstvom.

Mi smo solidarni z vami in vam dajemo vso moralno podporo.

Katedra za slovenski jezik in književnost
na Visoki pedagoški šoli v Sombotelu

(PO)VOJNO RAZMIŠLJANJE

ODLOČITEV ZA ZGODOVINSKO MODRO

DEJANJE - ZA POGOVORE

Gledališka kavarna v Mariboru je mirna. Ni tistega običajnega vrveža, značilnega za ta prostor, v katerem se na pogovorih zbirajo ljubitelji gledališke umetnosti in tudi drugi. Zdaj v teh dneh smo bili priče mnogo bolj nori igri, kakor jo lahko zaigra mariborsko ali katerokoli drugo gledališče v Sloveniji. Bili smo (in smo še?) v pravi vojni; v vojni, kjer brezobzirno ubijajo; v vojni, ki je ni za sprejeti ne z ene, ne z druge strani. Kajti bila je vojna, v kateri so ubijali.

Zdaj so se začeli mučni dnevi, v katerih agresorji že dokazujejo svoj prav in pri tem ne iščejo resnice, marveč si na najbolj podle načine prizadevajo, da bi opravičili svoje početje. Napadena stran, ves slovenski narod v

Sloveniji in zamejstvu, mora z modrimi odločitvami storiti vse, da ohrani mir in prepreči morijo in uničevanje. V tej luči je tudi mogoče razumeti odločitev najodgovornejših slovenskih mož na Brionih, da pristanejo na pogajanja, kakor si jih je zamislila zahodna Evropa.

Drug za drugim so me porabski Slovenci, tisti s katerimi se srečujem že desetletja, ali oni, s katerimi sem običajno spregovoril nekaj besed, spraševali, ali se je Slovenija predala, ali so bile žrtve zaman? Čas bo pokazal, ali so bili moji odgovori točni, ko sem jim poskušal pojasniti, da se je slovensko vodstvo odločilo za zgodovinsko modro dejanje, ki bo Sloveniji zagotovilo nekoč, toda ne ravno tako kmalu, samostojno življenje. Če možje, ki jim je bila naložena zgodovinska odgo-

vornost, ne bi verjeli v mirno rešitev krize, tedaj ne bi pristali na brionske dokumente. Kako dolga bo pot do mirnega življenja v Sloveniji, je vprašanje, ki zanima veliko ljudi, vendar nanj ni mogoče odgovoriti drugače, kakor da bo dolga, mnogo daljša kot si mislimo ali želimo.

Preveč prostora in besed bi moral porabiti, če bi skušal pojasnjevati, zakaj so stališča svetovne politike tako nenaklonjena samostojnosti Slovenije. Najpreprostejši odgovor bi (lahko) bil, da si zahodni in vzhodni politiki ne želijo podobnih ali enakih procesov osamosvajanja narodov v svojih državah, želijo ohraniti sedanjost in nočejo ogroziti relativne blaginje v večini zahodnoevropskih držav. To stališče pa s pridom izkoriščajo beograjski generali, ki se niso pripravljeno odreči

vsemu, kar zajema termin "skupna Jugoslavija". Zato tudi mnenje mnogih, da dotlej, dokler bo krojila usodo Jugoslavije sedanja sestava vojaškega vrha, skorajda ni mogoče pričakovati trajnega miru. Kajti s podtikanji, informativnimi blokadami in podobnimi dejanji vsaj za zdaj ni težko manipulirati v "mrtvi Jugoslaviji".

Mariborski gledališki oder sameva, toda bolj nore igre, kakor so jo odigrali v Gornji Radgoni, še niso igrali; in tudi bolj grozljive scene, kakor je razbit gornjeradgonski cerkveni zvonik, doslej niso postavljali. Navzlic temu je upanje v mir veliko, kakor so bile od strahu velike otroške oči, ki niso mogle dojeti, kaj se dogaja: ali sanjajo resničnost ali samo grde sanje. . .

eR

Pismo iz Sombotela

Prof. dr. Alojz Križman,
rektor Univerze v Mariboru

Doc. dr. Jože Vauhnik,
dekan Pedagoške fakultete

Spoštovani gospod rektor!
Spoštovani gospod dekan!

Predavatelji in slušatelji katedre za slovenski jezik in književnost na Visoki pedagoški šoli v Szombathelyu na Madžarskem smo dobili vaše pismo. Z njegovo vsebino in z vsako posamezno mislijo se strinjamo in soglašamo.

Globoko smo ogorčeni zaradi agresije JA na neodvisno Slovenijo in slovenski narod. Sočustvujemo z vami in vas podpiramo v vaših upravičenih bojih.

Slovenija in slovenski narod sta nam vedno veliko pomenila. Našo tukajšnjo propagando izvajamo v interesu Slovenije. Izrabili bomo vse možnosti, da vas moralno podpremo in prikažemo večinskemu narodu vaš upravičeni boj.

Našega mnenja in ogorčenosti nismo zamolčali niti dosedaj. Že 28. junija smo izrazili našo podporo predsedstvu neodvisne Republike Slovenije in globoko ogorčenost zaradi agresije JA v Ljubljano z telefaxom.

Dragi prijatelji!

V vašem legitimnem boju smo z vami in vas podpiramo. Obsojamo agresijo JA zoper svobodno in neodvisno Slovenijo in njeno delovno ljudstvo!

Predavatelji in
slušatelji katedre
za slovenski jezik in
književnost v
Szombathelyu

Prvi Svetovni slovenski kongres je začel delo v neugodnih okoliščinah. Po načrtih naj bi trajal od 25. do 30. junija. Po razglasitvi samostojnosti slovenske države se je takoj začela okupacija t.i. jugoslovanske armade. Vsi smo bili ogorčeni zaradi tankovskega in letalskega napada na samostojno Slovenijo. Slovenija in vsi, ki smo prebivali tam, smo preživeli v tem času težke dni. Kongres je bil v Cankarjevem domu v težkih razmerah, a kljub temu smo zdržali do petka.

Svetovni slovenski kongres je prvič zbral Slovence, živeče na vseh koncih sveta. Slovenci smo se prvič srečali kot narodno občestvo, skušali ustanoviti organizacij vseh Slovencev po svetu in se dogovoriti o skupni poti in sodelovanju. Ne gre za to, da bi se kot Slovenci izolirali od sveta, da bi se odtrgali iz okolice, kjer živimo. Nasprotno. Gre za to, da se v vsej svoji raznolikosti, ki je lahko izvir neverjetne ustvarjalnosti, spoznamo, priznamo. Kajti vse to smo mi, Slovenci, slovenski

ljudje.

Pobudnik svetovne organizacije je bil že v petdesetih letih tržaški pisatelj Boris Pahor. Vsekakor pa je treba ime Svetovni slovenski kongres pripisati zgodovinarju Vlado Habjanu, ki je pobudo sprožil na kulturnem plenumu junija leta 1988.

Svetovni slovenski kongres ima tri skupine nalog. Prva je ohranjanje slovenstva povsod, kjer Slovenci živijo, razumevanje narodne sprave kot novega načina medsebojnega razumevanja, torej nekaj odprtega v prihodnost. Druga zadeva Slovence kot posameznike in

njihove organizacije, govori o sodelovanju, o medsebojnih stikih, o novih odnosih v skupno korist.

Tretja govori o državi, o zavzetosti Kongresa za priznanje Slovenije, za internacionalizacijo slovenskega vprašanja.

Svetovni slovenski kongres ima torej več razsežnosti. Njegov namen je predvsem, da zbliža ljudi, ki imajo skupne interese. Če so ti interesi res skupni, bodo sami našli pot sodelovanja. Njegov namen je, da promovira Slovenijo po svetu. To bo lahko naredil prek svojih članov, še zlasti tistih, ki v svojih državah zasedajo

ugledna mesta. Njegov namen je, da Slovence, ki živijo v svetu, še bolj približa Sloveniji. V Ljubljani so prvič sedli k skupni mizi ljudje, ki doslej tega koraka niso mogli ali niso hoteli narediti. Kongres bo osnova za stvarno delo, za nove odnose v korist Slovencev, ne glede na to, kje živijo. Kongres mora postati dinamična organizacija, ki je sposobna reagirati na čutenja Slovencev in na dejavnost njihovih organizacij.

Za predsednika Kongresa je bil izvoljen Bojan Brezigar iz Trsta, potem so bili izvoljeni trije podpredsedniki in odbor. Slednji pa bo imenoval tajnika Kongresa. Sprejeli so še statut, program in resolucijo Kongresa.

Čeprav se je takrat začela okupacijska vojna proti samostojni Sloveniji, so se kongresa prvi dan udeležili in spregovorili predsednik RS Milan Kučan, ljubljanski metropolit Alojzij Šuštar in več ministrov.

Irena Pavlič

VELIKE LIPE - V MALON ROSAGI

Da smo f srejšo (26. junija) vačer stali na glavnon trgi v Murski Soboti s prijatelji, gé so sa Sobočan- ci pa drugi zato zbrali, ka bi sa malo radūvali, ka de Slovenija aucigamau (od zdaj naprej) leko sama svoj gospodar na svojoj slovenskoj zemli, gnauk sa je samo dež veljo. Ranč poton tistoga, ka je dūhovnik blagoslovo posadjeno lipo štera je stari simbol nas Slovincov. Fsikši je leto (tekkel), kama je znau, depa tak smo tō tak mokri gratali, kak ribe. Bili so takši, šteri so tak pravili, ka tau tau zmanuje (pomeni), ka je Baug slovensko lipo pa nas Slovence blagoslovo. Bar de bi vi istino meli! Bole naznajžni (nagajivi) pa so eške v velkon viheri norijo delali, ka ranč je prej Baug tō nej z nami.

* * *

Tisto nauč, vnoči v dvej dvōri je jugoslovenska sodačija s tankami, rakejtinami, fligarami, bombami tak nutri f Slovenijo vdarila, kak da en grdi medved nutri v gračanek (vrt) pride pa tan fse fkūper zlomati (pomendra), ka je za gesti pa tisto, ka je za lepoto: kak so lejpe rauže. Pa té smo eške lapau gučali od nji. Ka bi drugo stvarino (žival) tō leko pravili, nej samo medveda. Vejte, gestejo takše stvarine tō, štere samo za krvi volo kolejo, pa te drugo, menjšo stvarino, da ji krv vōpocecajo (izsesa-

jo), tan njajo (pustijo). Trnok smo žalostni, ka sa nasrejdik Evrope leko kaj takšoga zgoditi. Samo za toga volo, ka povejmo en narod ške tau biti, ka je gé.

Kakšo mišljenje je tau, če zato bombardirajo slovenski rosag, ka lidgé v svojoj domovini, na slovenskoj zemli škeje Slovinci biti, pa sami svoji gospodari. Pa tau tak, ka nikoga na zbantūjejo (prizadenejo). Ka če štokoli, količkaj malo ralno pogledne, ka sa v Jugoslaviji godi, more nutri parvidati (uvideti), ka je ranč slovenski narod tisti, šteri je najbolje méren. Ranč Slovenija je tista, f šteroj dotegamau nikši konfliktov nej bilau, ka bi sa masarili, kak povejmo na Kosovon, na Rovačkon pa indrik. Trnok čudno je tau se fkūper. Fseposedik sa čūdivajo, kauk tau, ka Slovenija pa Hrvatska nešketa več fkūper biti

Poslušajte slovenski program na Radioni Győr! Fsakšo nadelo od pau enajste do enajste vōre. Fsejn vōrnin poslušalcon, hvala lejpa!

z drugimi. Na Vogrskon pa po svejti sa to čūdivajo. Vejte, brezi toga, ka bi sto (hotel) kogakoli zbantūvati (užaliti), tau čūdivanje je takšo, kak pregovor tō pravi, da tele nutri v nauva vrata gleda. Tau je skor tak malo, kak da kakši lagvi mauž fsikši den zbije svojo ženo, pa te sa čūdiva, ka sa od njega ške razpitati (ločiti). Pa da tau zvej, ka sa ške od njega razpitati, té go pa eške bole fkūper zmlati (pretepe) pa ji pravi, ka, draga moja, mūva moreva fkūper ostati, vej sa pa radiva mava, nej?!

Djelte, ka sa ranč nej tak fejš graubi būu, da sa gučo o grobijanskon medvedi, šteri je fse fkūper zbrožo lejpe rauže v gračanki?!

* * *

Več novin je pisalo, ka sa prej cejli svejt čūdiva, kakši batriven (pogumen) je te mali, dvamilijonski narod, ka sa je vūpo gorstaupiti (zoperstaviti) prauti strašanskoj velki jugoslovenskoj armadi. Tau je prej būu boj Davida z Goliaton.

Dje, buma: lipa ma fčasik trdi lejs!

Francek Mukič

PREKINJEN SEMINAR ZA SLOVENSKE UČITELJE IZ PORABJA V MARIBORU

Tudi letos zgodaj spomladi je začel naš lektor Janez Kerčmar organizirati seminar. Na žalost se je prijavilo malo učiteljev. Zato se je sporazumel z ministrstvom za izobraževanje v Ljubljani, da bodo seminar skrajšali in tako bi se prijavilo več udeležencev. Kazalo je, da nas bo precej (14), toda že pred potovanjem so se trije odjavili. 24. junija, ko smo krenili na pot, pa nas je ostalo samo sedem.

Res je, da je demokracija spremenila mnogo stvari, tudi to, da se lahko vsak sam odloči, ali bo izpopolnil svoje znanje. Dobro bi bilo premisliti, kako hočemo izpolniti nove zahteve naše dobe, če ne čutimo dolžnosti do samoizobraževanja. Tō pa še ni vse! Kako neprijeten je bil trenutek na Pedagoški fakulteti, ko so gostitelji presenečeno ugotovili, kako malo nas je!

Čakal nas je pester program: lektorske vaje, spoznavanje novosti v slovenskem pravopisu, seznanili so nas z metodi- ko poučevanja pri predmetu spoznavanje okolja, s slovensko skladnjo, oz. z analizo stavka in povedi, z novostmi v slovenski mladinski književnosti, z delom v dramskem krožku na OŠ, z uporabo lutk v vrtcu in na razredni stopnji OŠ,

Že na varnem v Avstriji

imeli smo pravorečne in dikcijske vaje, ter vaje iz glasoslovja. V soboto in nedeljo pa naj bi šli na izlet.

Navdušeno smo začeli z delom. Aktivni in pridni smo bili tudi namesto tistih, ki niso prišli na seminar. S tem smo želeli "potolažiti" naše gostitelje. Na klop, kjer je sedel naš pokojni kolega Bela Labricz petnajst let po vrsti, je profesor Olas položil rožo. V spomin.

V torek zvečer smo bili na mednarodnem folklornem srečanju. Na začetku prireditve v uvodnem govoru smo zvedeli, da je Slovenija razglasila samostojnost. Skupaj z navzočimi smo se veselili novice.

"Neverjetno!" smo vzklknili, ko smo izvedeli za žalostno novice, da JA prodira proti Ljubljani. Odločni obrazi pa so nas prepričali o tem, da bodo Slovinci na vsak način ubranili samostojnost svoje domovine.

Zaradi naše varnosti je tajništvo Pedagoške fakultete s pomočjo lektorice mag. E. Bernjak takoj iskalo zveze s sombotelsko Visoko šolo. Bilo je vprašanje, kako in prek katerega prehoda bomo lahko šli domov?

V petek zjutraj so se po telefonu zmenili z dr. Gadanyim, vodjo katedre za slovenski jezik, da bo prišel po nas do avstrijskega mejnega prehoda Langegg, nas pa odpeljejo do prehoda Jurij.

Odgovornost, da nas bodo spravili do meje, sta prevzela Iztok Lugarič, tajnik Pedagoške fakultete, in šofer Srečko Marič. Obema najlepša hvala za skrb in napor!

Tako se je "končal" seminar in mi zdaj že doma v Porabju nenehno poslušamo poročila in želimo, da bi se okupator čimprej umaknil iz Republike Slovenije.

Erika Glanz
OŠ Gornji Senik

ČUVAJMO NAŠ MATERNI GEZIK!

1. Prognoza Avgusta Pavla.

Nej san jezikoslovec (nyelvész), samo mojo mišljenje štjen (hočem) van spisati od našoga jezika.

Avgust Pavel je napiso 1927-oga leta, ka Slovenci f Porabji za nekoliko pokolenje zgubijo svoj več kak gezero lejtni slovenski karakter, pa do samo vogrski gučali. Tak se vidi, ka eta žalostna prognoza se pomali spuni. Naša žalost je ešče veča, če na narodno kulturo mislimo, stera sa z gezikon tu (tudi) zgubi. Pozabimo, kak smo friškati ojdli na nauvo leto:

"Frištji, frištji, zdravi bojte v eton nauvon mladon leti.

Baug van daj krūja, vina, fse zavolé, dušno zveličanje pa najbolje."

Pozabimo, kak smo ogenj nalagali na velko soboto, kak smo streljali.

Pozabimo, kak smo baur vlačili tista lejta, da so se mladi nej mogli oženiti.

Pozabimo naše lejpe slovenske pesmi pa druge tradicije. Fse tau je globoko žalostno.

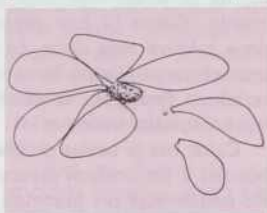
Tak more tau biti?

Gnesden dosta gučijo, ka štjemo v Europo titi, dapa brez jezika daleč ne pridemo. Mi Slovenci edno preveč velko vrednost mammo, ka moremo čuvati, tau je naš materni gezik. Eni ljudje mislijo, ka tē gezik je nej dosta vrejden, pa je ešče sran slovenski gučati.

Gvúšno ne vejo, ka so naši predniki (őseink) že davno f tej krajini živeli, da je vogrski narod v Karpatski bazen (medence) prišo. Vaugri so se tū nafčili zemlau delati, dosta rejči so prejkzeli z našoga jezika. Gledajmo:

brana-borona
okapati-kapálni
kosa-kasza
pleva-pelyva
bik-bika

Blatno (jezero)-Balaton
brazda-barázda
sliva-szilva
mesar-mészáros
potok-patakonga
Kalvarija našoga jezika se je s Trianonon začnila, da

so odtrgnili njegve korenje. Nevoja je ešče nej tak velka bila, dočas so ljudje v vesnicaj delali, materni gezik kak sredstvo (eszköz) dela redno nūcali, tradicije držali.

Krščanska cirkev je tū dosta djala za slovenski gezik. Nesreča je po drugi svetovni bojni prišla, da so

dosta ljudi odpelali na Vogrsko, dosta je pa v Monoštra začnilo delati. Pri deli je vogrsko rejč trbelo nucati, f šaulaj so tū samo vogrski fčili. Pomali je doma držina tū vogrski začnila gučati. Ne smejmo pozabiti, ka je v eton cajti zunanja politika (kulpolitika) prauto Jugoslavije tū neugodna (kedvezőtlen) bila za Slovence.

F šestdesetaj lejtaj se je situacija malo na baugšo obrnila. F šaulaj knjižni slovenski gezik fčijo, f knjižnicaj zavolé najdamo slovensko literaturo, lejpe kulturne stike (kapcsolat) mammo s Slovenijo. Prauto fsega toga se asimilacija nadeljuje (folytatódik). Preveč velko pitanje, je, zakoj?

(nadaljevanje)
A. Talabér

NAŠE PESMI (3)

Voda mi teče

Voda mi teče na ciglau,
skaus toga mausteca zidanoga.
/Dej se je Micika zmivala,
na milo se jaukala./

Jauči se, jauči lubica ti,
da 'de tvoj lubi soldakon šau.
/Z etoga kraja na drugi kraj,
ne 'de ga več nazaj./

Lubica kaj pa za* pušlič bau,
da 'de tvoj lubi soldakon šau?
/Z raužmarina zelenoga,
z lejpoga plavoga./

Zakaj pa baude s plavoga,
zakaj pa ne 'de z rdečoga?
/Zakaj bi būo z rdečoga,
da(j) sam jaz žalostna./

(Sakalovci)

* s koj pa — so sprva spejvali

— mkm—

SOMBOTEL PA BÜDINA

Ime vsakega kraja izgovarjamo in pišemo v raznih jezikih različno. Že v domačem jeziku govorimo različne oblike: tisti, ki so v kakem kraju doma, ga izgovarjajo po svoje, bližnji in daljni sosedje pa včasih že precej drugače. Npr. v Porabju pravimo: Štenci, česar v bolj oddaljenih krajih v Sloveniji že ne razumejo, zato jim pojasnimo, da so to Števanovci. Prav tako ne bi razumeli, kdo so Sančarge, kakor (in podobno) imenujejo Seničarje njihovi bližnji sosedje, tudi onstran meje, npr. v Martinju in bližnjih vaseh. Ravno zaradi različne izgovorjave v narečju moramo vsak kraj pisati in v javni rabi (v šoli, cerkvi, v uradih) izgovarjati v enotni obliki, ki so jo tudi največkrat napisali v starih in novjših knjigah in listih

(časnikih in časopisih). Kakor je knjižni jezik enotno sredstvo sporazumevanja za prebivalce, ki govorijo isti jezik v narečjih, tako morajo biti tudi enotne oblike krajevnih imen skupne pripadnikom istega naroda in razumljive tudi pripadnikom drugih narodov.

Kako pa je z imeni tujih krajev, držav in narodov? Zanima nas samo Evropa. V dolgi zgodovini evropskih narodov so se v vsakem njihovih jezikov razvila

(izoblikovala) in utrdila posebna imena za sosednje in daljne narode, večje kraje, države, reke itn. In teh stoletnih (včasih tudi tisočletnih) imen se moramo držati. Poglejmo samo najbližje zglede! Mi pravimo od Rabe do Mure in še nekaj čez na Štajerskem: Vogrin, Vogrica, Vogri, Vogrinje, vogrski, na Vogrskon. Nihče, ki ni hodil v slovensko šolo, ne pravi: Madžar, Madžarsko itn.

V Sloveniji in v knjižnem slovenskem jeziku

pa govorimo in pišemo: Madžar, Madžarka, madžarski, Madžarsko (včasih so pisali; Madjar, Magjar — po hrvaškem zgledu). V starih knjigah in časopisih najdemo tudi: Ogri, ogrski, (jezik, narod), Ogrsko. Neka vas na Goriškem se imenuje Vogrsko, neki potok Vogršček, priimki Vogrin, Ogrin so znani po vsej Sloveniji. Vse to ima svojo razlago v zgodovini stikov z Madžari.

(Nadaljevanje)
Vilko Novak

Prej ali slej pride do najslabše kombinacije nesrečnih okoliščin, zato zavarujte sebe in svoje premoženje pri

ZAVAROVALNICE TRIGLAV, Območna enota M. Sobota

Ker življenje potrebuje varnost

V etnografskem taboru

Etnografski raziskovalni tabor v porabskih vaseh je trajal od 1. do 5. julija. Prijavilo se je 8 učencev. Na otvoritvi so bili le štirje učenci, zaradi tega načrtovanega programa nismo mogli v celoti uresničiti. Ena skupina je zbirala stare fotografije (zaradi rekonstrukcije nekdanje noše), druga pa snemala podatke o maškarah pri raznih ljudskih običajih.

O rezultatih oziroma doživetjih naj govorijo mladi raziskovalci sami.

Ester Pinter, OŠ Monošter: "Delo je potekalo po programu. Vsak dan smo obiskali eno slovensko vas. Delo mi je bilo všeč, zbirali smo stare fotografije. Vreme je bilo lepo, zato so ljudje delali na njivah in jih nismo vedno našli doma. Nekateri so bili zelo prijazni, drugi pa ne. Naše delo je vodila Katarina Hirnčok, tudi Marijana Sukič nas je dvakrat pospremila na teren. Dva dni zaporedoma smo imeli za kosilo kislice. Član skupine Čaba je imel redilno kuro, saj je ves teden samo jedel. Ko smo se peljali z avtom do nekdanjega pionirskega tabora, je Katarinin avto komaj prišel na breg. Smejali smo se, češ da ga bo treba porivati. Veliko

smo se naučili. Upam, da bom za ta tabor lahko navdušila sošolce in da se bodo drugo leto prijavi tudi oni."

Viktor Wacter, OŠ Monošter: "Meni je bil zelo všeč etnografski tabor. Lahko sem spoznal porabske

nografski tabor. Spoznala sem učence iz drugih osnovnih šol. Ves teden smo hodili po slovenskih vaseh in spraševali ljudi o tem, kako so se maskirali ob pustu, borovem gostúvanju itd. Eni so veselo pripovedovali, drugi so pa odgovorili,

Dva mlada raziskovalca s teto Katico pod lipo v Slovenski vasi.

vasi, tudi sorodnike na Gornjem Seniku sem obiskal. Naše delo je dobro potekalo. Spraševali smo veliko ljudi, odgovore pa posneli na kasete. Na Gornjem Seniku je delo hitreje potekalo, ker sem poznal veliko ljudi. Upam, da bo takšen raziskovalni tabor tudi drugo leto."

Marija Ropoš, OŠ Števanovci: "Bila sem vesela, ko sem se lahko prijavila v et-

da ne vedo ničesar. Če bo možnost, bom tudi drugo leto na etnografskem taboru."

Čaba Šerfec, OŠ Monošter: "Etnografski tabor je bil zelo prijeten. Zaradi lepega vremena je delo dobro potekalo. Dekleti sta zbirali stare fotografije, midva pa spraševala ljudi o maškarah pri določenih običajih. Bilo je lepo."

K.H.

Pismo iz okupirane Ljubljane

Objavljamo odlomek pisma študentke, ki je preživela kritične dneve v Ljubljani v študentskem naselju.

"Od srede zvečer (26.6.) do sobote ponoči smo gledali televizijo in poslušali radio. V četrtek (27. 6.) so približno 150 metrov od našega bloka sestrelili helikopter. Po mnenju očitvidcev je padel na kolo. V študentskem naselju so že v petek pripravili zaklonišča. Tam kjer smo nekoč žurirali, so nas čakale vzmetnice in pesek. V soboto zvečer so v Ljubljani začeli streljati. V nedeljo zgodaj zjutraj je prišel po nas znanec, ki nas je odpeljal domov na Madžarsko. Peljali smo se po stranskih cestah in gozdovih. Mejni prehod smo prestopili na Jezerskem. Srečno smo prišli domov, toda srce me boli, ker nič ne vem o prijateljih in sošolcih, ki so ostali tam. Na Slovenijo sem

se v štirih letih zelo navezala. Kdaj jo bom spet videla? Ne vem. Tistega, kar smo doživeli, ne moremo več pozabiti. V mestu in v študentskem naselju so bili vsi zelo disciplinirani. Ko so prvič sporočili, da bo alarm, se je večina študentov zbrala pred bloki. Vsakdo je imel nekaj prtljage. Neka študentka je imela s sabo muco. Eni so kartali. Mi sicer nismo doživeli alar-

ma, ker smo bili ob devetih zjutraj (30. 6.) na poti proti mejnemu prehodu. Nismo se bali smrti. . .

Zdaj sem že nekaj dni doma, toda dogajanja v Sloveniji me še zmeraj skrbijo. Ne vem, kdaj se bom lahko vrnila in kako bo z izpiti? Najbolj si pa želim, da bi se vse umirilo, da bi bil spet mir."

Juli

Kaj dela naša družina?

Naša družina šteje 6 članov. Živim na Gornjem Seniku v novi hiši. Vsak dan grem v šolo. Popoldan pridem domov in imam kosilo. Do pol treh pišem domačo nalogo. Ob sedmih večerjam, ob devetih grem spat. Sestra se uči v Sombotelu in prihaja domov ob petih. Uči se za frizerko. Brat je zdaj vojak v Lentiju. Stari oče ne dela več toliko kot nekoč. Zdaj samo sedi, leži in spi. Moji starši veliko delajo na polju, pa tudi

doma. Mamica je gospodinja. Skrbi za živali, kuha, pere, čisti stanovanje. Oče je delavec v Monoštru. Dela vsak drugi dan. Ko je doma, se ukvarja z živalmi, ker imamo tudi krave.

Tako živimo.

VEŠ - VEM

Si se že kdaj vprašal, ZAKAJ MUHA LAHKO HODI PO STROPU? Za gibanje po stropu je muha zelo dobro "opremljena". Tako spretna je predvsem mala hišna muha.

Na svojih šestih nogah ima po par posebnih krempljev, med njimi pa manjšo blazinico z zelo drobnimi dlačicami. Le-te so posebno naostrene in vse prekrite z lepljivo snovjo, ko jo muha izloča iz žleze v svojem telesu.

Na grobi površini, na primer na drevesnem lubju,

ohrani ravnost tako, da se ga čvrsto oprijema s svojimi krempljci, enako pa se giblje tudi na grobo ometanem stropu. Na bolj gladki površini stropa ali na drugi gladki površini, na primer na steklu, pa vleče noge za seboj, in sicer ji dlačice in oljnati izsedek omogočajo tako dobro oprijemanje, da nikakor ne more pasti s stropa ali kake druge gladke površine.

Vemo pa tudi, da je muha že pravi akrobat, saj lahko tako nenadoma zasuka telo, da pristane z nogami na stropu.

STARŠI RAZMISLIMO Moj otrok je zaljubljen

Starši so v skrbeh, ko se njihovi najstniki zaljubijo. Mnogokrat se v družini med starši in otroki vname prepir, če starši niso dovolj rahločutni, mladi pa so zelo občutljivi.

Mnogi starši se dobesedno zgrozijo, ko opazijo, da je njihov sin, posebno pa še hči zaljubljen. Najpogostejši pomislek staršev je: Saj je še premlad(a) za ljubezen! Bojijo se tudi, da bo njihov zaljubljenec popustil v šoli ali da bo dekle zanosilo.

Starši pa se moramo zavdati, da prav prva zaljubljenost okrepi samozavest in njihovega otroka lahko motivira za boljše delo v šoli. Zakaj se zdi toliko mladim zelo pomembno, da imajo prijateljico oziroma prijatelja?

Kadar jih na primer psihologi sprašujejo po tem, po njihovi zaljubljenosti, navajajo, da se družijo predvsem v prostem času, da jih to zbljuje in jih ne ovira pri učenju. Zelo pomembni se jim zdijo enaki ali podobni interesi in mnenja o stvarih, o katerih se pogovarjajo, pomembna so tudi podobna občutja. Te zadeve so večinoma na prvem mestu, medtem ko je želja po spolnem zbljevanju v ozadju.

Večina mladih je prvič resno zaljubljena in spoznajo vse, kar pride s "sedmošolsko" ljubeznijo, kot je želja po zlitju v eno, živahna izmenjava medsebojnih misli, nastopa tudi ljubosumje.

Prav ta prva ljubezenska resna veza pa pripomore tudi k temu, da se mladi počasi odtrgajo od doma in si oblikujejo svojo, njim lastno osebnost.

Zato je prav, da mladih ne poskušamo ustaviti s prepovedmi in preprečevanji. Prav bi bilo, da povabijo svojega mladeniča ali mladenko k sebi domov ali na izlete. Pomembno je tudi, namesto da svojemu odrasčajočemu otroku predpisujemo, ob kateri uri mora biti doma, da skupno z njim premislimo in se dogovorimo za uro, ob kateri se bo vračal domov.

Zelo nevarno bi bilo, če bi se starši začeli vmešavati v čustva mladih. Ne nadlegujmo svojega otroka in ne zahtevajmo da bi nam moral do podrobnosti opisovati, kako se obnaša do svojega partnerja. Mladi se o teh rečeh rajši pogovarjajo z vrstniki, kot s starši.

Seveda se starši morajo z otroki pogovoriti o možnosti spočetja in o tem, kako se je mogoče zavarovati. Svetovati je potrebno tudi mladim, kako priti do zaščitnih sredstev.

Zelo prav je, da se mati pogovori tudi s hčerko in ji pomaga priti v stik z ginekologom, s katerim se bo lahko pomenila o jemanju zaščitnih sredstev.

Starši bi morali sprejeti sinovo prijateljico ali hčerkinega prijatelja, četudi jim ni všeč in ne ustreza njihovi podobi.

Večinoma prva ljubezen tako ali tako ne traja vse življenje. Zgodi pa se, da mlad človek resni sprejemljiv, toda v takem primeru morajo starši svojemu sinu ali hčerki to ustrezno rahločutno utemeljiti in predočiti.

Žuža Mezei, 5. r.,
OŠ Gornji Senik

JK

NIKA ZA SMEJ

... DO MADŽARSKE

SREČANJE NEKDANJIH UČENCEV

Pred dvajsetimi leti je 40 učencev zapustilo klopi osemletke na Gornjem Seniku. Letos so se odločili, da se bodo srečali in proslavili 20. obletnico.

Večina jih je ostala na Gornjem Seniku in v Porabju, le nekaj jih je usoda usmerila v druga mesta: v Mosonmagyaróvár, Vizvár, Székesfehérvár itd. Srečanje se je začelo na osnovni šoli na Gornjem Seniku, nato so se napotili v gostilno. Pri meji, kjer so ob zlahtni kapljici obujali spomine na šolska leta in na pretekla dvajseta leta.

KAJ BO S TOVARNO?

Tačas so delavci Tovarne kos (RÁBA) v Monoštru na enomesečnem "začasnem" dopustu. Položaj pa kaže, da bodo vrata tovarne zaprta tudi po dopustu. Svet podjetja v Győru se je namreč odločil, da bo zaprl dva svoja obrata, in sicer v Kőszegu in Monoštru. Toda monostrska tovarna se noče predati usodi. Generalnega direktorja Ferenc Kárpátija so seznanili s tem, da se želijo "ločiti" od matične firme in da hočejo samostojno poslovati. Pogajanja o "razdružitvi" bodo verjetno dolgotrajna.

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek
Glavna in odgovorna
urednica Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter, Széll
Kálmán tér 11, p. p. 77

Cena:
posamezna številka
10 forintov oz. din,
celoletna naročnina
240 forintov oz. din

Tisk: SOLIDARNOST,
Arhitekta Novaka 4
69000 Murska Sobota,
Slovenija

Nenaročenih rokopisov in
fotografij ne vračamo.

J.H.

Plebanoš pa policaj

Naš plebanoš eden večer spovedavat dé ednoga velkoga betežnika. Da nazaj dé, je že kmica. Naš plebanoš pa f kmica dé domau z biciklinon. Bicikli je nej emo posvejšta, na njegvo nasrečo sa pa sreča s policajon. Policaj se pokloni našomi plebanoši pa etak pravi:

"Gospaud plebanoš, mislin da vejte, ka je navarno f kmica brez posvejšta z biciklinon po pauti voziti. 200 forintof štrafa plačata."

Naš plebanoš pa etak pravijo:

"Dragi moj padaš, dobro vejn, ka je navarno. Ti pa moreš dobro vedati, ka sa meni nika ne more zgoditi, Baug je z menof, pa me skrb ma."

Naš policaj pa pravi:

"Tak! Dva sta! Te pa 400 forintof štrafa plačata."

Črejlvi

Naš Izidor pa njegva žena črejlva deta kúpúvat v Varaš. Izidor že deseta črejlva proba, pa so me edni nej dobri. Gnauk pa samo krči bautošiči:

"Bautošiča, tej črejlvi so mi sploj dobri, pišite račun!"

Izidora žena pa pravi:

"Ti norc, ne vidiš, ka maš na nogaj?"

Izidor pa pravi: "Ka, ka?..."

Žena ma pa pravi:

"Črejlvíno kaštúlo!"

I. Barber

Pot v negotovost ...

V soboto, 29. junija, ob 16. uri

Ne da bi komurkoli omenil svoje načrte, se usedem v avto in peljem proti Rediču. Med potjo poslušam Murski val in sem na "tekočem". Še sem pod vplivom proslave 26. junija in navdaja me ponos, da sem se lahko udeležil tega zgodovinskega dogodka. Čez nekaj minut me prevzameta bes in ogorčenje zaradi agresije in odnosa madžarske vlade do Slovenije.

V križišču pred mejnim prehodom zagledam štiri miličnike in nekaj vojakov. Promet usmerjajo proti Lentiju. Jaz pa se peljem proti njim. Ustavijo me in vprašajo, kam grem. "V Mursko Soboto", je moj odgovor in hočem naprej. Drugo vprašanje je logično: "Ali ne berete časopisov? Berem časopise, poslušam radio, gledam televizijo, torej vem, kaj se dogaja v Sloveniji. Saj grem v prav zaradi tega. Rad bi videl svoje prijatelje in rad bi jim povedal, da smo pripravljene pomagati. Policaj me pusti naprej, na meji opravim še običajne formalnosti in že sem v Sloveniji. Vasi do Murske Sobotne so skoraj prazne. Tisti, ki so na cesti,

začudeno gledajo madžarsko registracijo. Brez težav pridem v Soboto in se kot ponavadi oglasim na radiu. Vsi me presenečeno gledajo. Čutim, da jih moj prihod veseli. Približno ob istem času je prispel z druge strani na radio Dušan Loparnik. Lidija se z nama pogovarja "v živo". Pogovor pa moramo prekiniti zaradi pomembnih novic z bojišča. Položaj postaja iz minute v minuto resnejši.

Po oddaji se še malo pogovarjamo, potem se poslovim. Na obrazih vidim, da sem naredil nekaj dobrega.

Med potjo se ustavim še pri Gezi Bačiču in se po večerji napotim domov. Vključim radio in poslušam vesti, ki niso najbolj razveseljive.

Na mejnem prehodu Bajansenye me sprašujejo, kaj se dogaja v Sloveniji. Najraje bi odgovoril z vprašanjem: Kaj ne berete časopisov?

Doma sem, 29. junija ob 20.30.

J.H.

MARTINJE

GORNJI
SENIK

DEZINFORMACIJE

Iz neuradnih virov smo izvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku.

Od takrat je minilo 260 dni, mejnega prehoda pa še ni. (Je bil to ilegalni prestop?)

KAJ MENITE?

Naši ljudje o dogajanjih v Sloveniji

Martin Ropoš, Gornji Senik: "Mi smo se to pripravljali na tau, da bi 29. in 30. junija meli eno kulturno in športno prireditev tu na Gorenjon Seniki. Meja bi bila odprta dva dni. Na žalost ge sen to in fsi z Gorenjoga Senika smo čúli po radiu, ka se je zgudilo f Sloveniji in smo to ž njimi vred si zamaj (skupaj) žalostni. Te program smo zaj nej mogli napraviti, mi smo zelo čakali, da bi se leko pá srečali in smo se na tau pripravljali. Kak človek ojdí po vesí pa z lidami gučí, dosta jih ne razmej, dosta jih ranč ne da valati, da se je tau leko zgudilo, da so sudaki napadli Slovenijo. Mi smo se vúpali si zamaj, da bau taule samo par dni aj eden den. Na žalost tau zaj že več dni traja. Sakši se že fse bole bugi za Slovence, zatau ka smo mi to Slovenci tú na Madžarskon in zatok tú ž njimi fkúp čútimo (sočustvujemo). Kak mi leko pomoremo njin? Ne vejn. Ge mislin, ka samo tak, da čútimo fkúper ž njimi in poslušamo fse, ka se dogaja tan. Sakšo vóro poslušamo radio in gledamo televizijo. Zaj se pripravljamo, da bi tú na Gorenjon Seniki in okauli slovenske vasnice dale krv. S tem bi to pomagali ranjene."

Alojz Hanžek, Gornji Senik: "Ka mislin? Tau je zaj nej fanj ge. Sakši narod ma pravico za samoodločbo (önrendelkezés), ka san leko skonča, kak ške živeti. Ge mislin, da f Sloveniji majo pravico, ka oni škejo sami živeti pa sami delati, samo po mojen paut so si nej dobro zbrali. Prva bi se mogli pogučati. Leko ka so se že oni pogučavali, samo če so se pa nej mogli zglijati, te bi pa mogli ešče čakati. Tau je pa nej pravično, ka jugoslavška armija dela, tau je agresija. Vojska pride, pa civile strejlajo ali bombardirajo. Tau je skur kak fašizem. Šanjalivam tisto lústvo, lústvo je nej krivo. Ge pa dan pravico Slovencon. Če oni škejo sami biti, aj baudejo sami. Žalostno pa je tau, ka druge države pa ne spoznajo (priznajo) Slovenijo."

Elza Wacter, Gornji Senik: "Dosta poslušan radio, gledan televizijo pa me zelo muči, ka tau lústvo tan telko trpi. Nas zelo boli tau, da svoje pravice ščeje meti, pa njin te zaj neščeje dopistiti. Nas porabske Slovence to trno boli. Radi bi kaj pomogli mi tudi, ka oni nas to dosta pomagajo. že z našin porabskin liston. Mi smo to mislili, ka po cajti, še da Slovenija sama svoja dežela, ka se prvi odpré mejni prehod Martinje-Gornji Senik. Zaj pa te baug zna, ka ma priti. Molimo, naj jin baug pomore, ka do samostojni ge."

K. H.

Ljubljanska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Pravi naslov za denarne zadeve